

Motion till riksdagen 2020/21:2529

av **Alireza Akhondi m.fl. (C)**

Utanförskapsområden

Förslag till riksdagsbeslut

1. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att se över möjligheten att på sikt öka rätten till förskola för barn med föräldrar i utanförskap och ge kommunerna i uppdrag att arbeta med uppsökande verksamhet för att nå ut med kunskap om förskolan till familjer med svårare förutsättningar och tillkännager detta för regeringen.
2. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att utveckla konceptet med integrationsförskola och tillkännager detta för regeringen.
3. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att nyanlända elever ska beredas möjlighet att läsa in kärnämnen i skolan på sitt modersmål och att nationella prov på andra språk bör utredas och tillkännager detta för regeringen.
4. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att motverka ickeval till skolan och att kommunerna ska åläggas att hitta sätt att stimulera föräldrar att göra aktiva skolval och tillkännager detta för regeringen.
5. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att underpresterande skolor ska tvingas att ta emot stöd samt att skolor som tydligt underpresterar eller som inte följer demokratisk värdegrund ska stängas eller tvingas överlåtas till en ny huvudman och tillkännager detta för regeringen.
6. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att utreda införandet av språkfritids i områden med stor andel utrikesfödda barn eller barn till utrikesfödda, för att stärka barnens språkutveckling, och tillkännager detta för regeringen.
7. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att språkintruktionsprogrammet främst ska rikta sig till elever som nyligen kommit till Sverige, och detta tillkännager riksdagen för regeringen.
8. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att verka för att tillsätta en utredning som ska undersöka hur ämnet svenska kan reformeras för att möta den språkligt heterogena elevgrupp som finns i svensk skola och tillkännager detta för regeringen.
9. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att det behöver göras en uppföljning av det kommunala ansvaret om uppsökande verksamhet och initiativ

bör tas för att kommunerna på egen hand eller tillsammans med civilsamhället systematiskt kontakter ungdomar som förekommit i brottsutredningar eller i kriminella sammanhang för att diskutera situationen och erbjuda vägar till fortsatta studier och arbete, och detta tillkännager riksdagen för regeringen.

10. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att följa upp myndigheter som i olika former ger stöd till företag i hur de kan utveckla och erbjuda mer lättillgänglig information på fler språk, och detta tillkännager riksdagen för regeringen.
11. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att det statliga bolaget Almi bör ges i uppdrag att genom uppsökande verksamhet stötta företagare i utanförskapsområden med affärsutveckling och finansiering inom Almis befintliga finansieringsstöd och tillkännager detta för regeringen.
12. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att tillsätta en utredning för att komma åt den illegala låneverksamheten och bekämpa den ekonomiska brottsligheten som följer med detta och tillkännager detta för regeringen.
13. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att verka för blandade upplåtelseformer i samhällsplaneringen av utanförskapsområden och tillkännager detta för regeringen.
14. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att ge trygghetsfrågor hög prioritet i samhällsplaneringen och tillkännager detta för regeringen.
15. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att undersöka möjligheterna att träffa en överenskommelse mellan tio kommuner och staten om långsiktiga åtgärder kring utanförskapsområden med målet att stärka permanent närvaro av polisen, med mycket korta responstider vid hot och försök till beskyddarverksamhet, i samverkan med kommun och lokala aktörer, och detta tillkännager riksdagen för regeringen.
16. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att underlätta vräkning av hyresgäster som organiserar och begår grova brott, och detta tillkännager riksdagen för regeringen.
17. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att utreda ett starkt stöd för säkerhetsinsatser till trossamfund och civilsamhället och tillkännager detta för regeringen.
18. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att tillsätta en utredning som syftar till att stoppa utländska staters finansiering av religiösa samfund i Sverige och tillkännager detta för regeringen.
19. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att ytterligare utreda inrättandet av en diskrimineringsnämnd och tillkännager detta för regeringen.

Sverige ska vara möjligheternas land, även för människor med sämre förutsättningar

Vi lever i ett land med möjligheter. Sverige är, corona till trots, ett av världens rikaste, och mest jämställda länder. Samtidigt står Sverige inför stora utmaningar och präglas sedan länge av en allvarlig och social klyvning, en klyvning som riskerar fördjupas ytterligare i spåren av coronapandemin. Det är en klyvning som går mellan människor och mellan platser. Mellan de med utbildning, språk och yrkeserfarenhet och de som

inte har något arbete att gå till. Mellan välmående och företagsamma orter och utsatta för- och bruksorter. Friheterna och möjligheterna är ojämnt fördelade.

Var i Sverige man föds, kommer till, växer upp, bor och rotar sig påverkar människors ekonomiska förutsättningar och livschanser. Vissa platser, både i städer och på landsbygden, hamnar efter medan andra blir attraktiva och spännande. Samtidigt finns det många som inte kan eller vill flytta från de platser där de är rotade, och frustrationen kan bli stor bli stor hos människor som känner att den plats dit de är knutna inte ges en rimlig chans, och att de stängs ute från framgång.

Att bringa de bästa förutsättningarna till de platser där människor befinner sig, inte bara förvänta sig att människor ska kunna flytta dit de bästa förutsättningarna finns, blir därför en avgörande faktor för att förbättra svensk ekonomis funktionssätt och möta människors oro över samhällsutvecklingen. Decentralisering av ekonomiska möjligheter till fler geografiska platser är en prioritet. Inte minst måste utvecklingen i de så kallade utanförskapsområdena brytas.

Sverige kan inte på 2020-talet låta kriminalitet och sociala problem i vissa områden drabba den breda majoriteten av invånare i dessa områden som lugnt vill gå till jobbet, till småföretaget och som kämpar för sina barns framgångar i skolan och för ett bättre liv. Det är ett faktum att bostadsområden lämnas efter av samhället, med otrygghet och otillräcklig närvaro och skydd från polisen, med en arbetsmarknad som ger för få möjligheter, med bristande närvaro av viktiga myndigheter, med brist i både aktiviteter för unga och kommersiell service.

Enda vägen att möta dessa utmaningar är att blicka framåt, ta med oss erfarenheten av vad som inte fungerat och vad som fungerar bra och tillsammans skapa ett möjligheternas land för varje individ, för oss alla och envar, utifrån varje individs förutsättningar, styrkor och förmågor. Ett starkt, välmående och inkluderande Sverige.

Lösningen är inte mer statliga bidrag och regleringar utan riktiga jobb, varaktig tillväxt i alla delar av landet och av städerna, fler dynamiska företag, högkvalitativa utbildningar och efterfrågade färdigheter. Vi behöver utveckla och förnya vår svenska modell så att Sverige är ett land där alla människor, infödda som inflyttade, både kan och förväntas göra en livsresa, bygga sin tillvaro och få egenmakt att forma sina liv. Oberoende av postnummer och bakgrund.

I botten måste alla vuxna ha chansen till jobb och försörjning. Det är ett viktigt skäl till varför en central del av januariavtalet är en historisk transformation av förutsättningarna för jobbskapande för utsatta personer på svensk arbetsmarknad. Att bygga en möjligheternas ekonomi, som främjar den enskildes frihet, ekonomins tillväxtförmåga och klimatomställningen, som bryter klyvningen mellan människor och platser, är det stora och avgörande projekt som Sverige står inför nu.

Det går att vända utvecklingen i utanförskapsområden

Det är inte omöjligt att vända utanförskapsområden, det har lyckats på flera håll i landet, med exempel som Falkagård i Falkenberg och Gårdsten i Göteborg, som förts bort från polisens lista över problemområden. Utöver Falkagård och Gårdsten finns exempel på förorter och kvarter i städerna som en gång ansågs omöjliga att vända bort från kriminalitet och misär, som idag är extremt attraktiva boendemiljöer, och det finns många invandringstäta förorter i andra delar av världen som är socialt välfungerande med låg

kriminalitet. Men för att bryta negativa spiraler, för att ”vända” utanförskapsområden, krävs samverkande insatser som gör området tryggt och attraktivt. Politiken måste vara konsekvent över lång tid, vara tuff mot dagens brottslighet och gängkriminalitet, men samtidigt också mot de sociala drivkrafterna bakom brottsligheten, så att den rotas ut från grunden.

I grunden är det effektivaste sättet att minska problemen i utanförskapsområdena en fungerande arbetsmarknad, där fler får jobb och färre hamnar i utanförskap. Avstånd är sällan ett problem. I regel ligger utanförskapsområdena nära starka blomstrande arbetsmarknader och inkomststarka områden. Även om områdena ofta är miljonprogramområden med enformig arkitektur är det mest grundläggande problemet att områdena ofta har stor omsättning av invånare, där främst de som inte har möjlighet att flytta vidare blir kvar. Det är ofta de som redan har svårast att komma in i samhället. Det är den enda del av staden där det är möjligt att få en hyresrätt, ibland med socialt stöd. Men det är inte områden som är attraktiva nog i sig själva för att man ska stanna. Det finns utbredd arbetslöshet, sysslolöshet och brist på framtidsutsikter, i synnerhet bland unga. När polis och myndigheter dessutom inte har en permanent närvaro i anslutning till bostadsområdena finns stort utrymme för parallella och även kriminella maktstrukturer som tar plats i det offentliga rummet och skapar alltför många hotfulla och osäkra situationer för boende, bland annat de företagare som försöker bygga positiv verksamhet i områdena.

Samtidigt är det de boende familjernas framtidsdrömmar som mest lider i många av områdena. Skolorna och barnens sociala situation är ofta inte stark nog för att ge en realistisk meritokratisk dröm för varje barn om att hårt arbete i skolan, med engagerade och kunniga lärare, kan lyfta individer till en god karriär. Därför är det helt avgörande att utsatta skolor kan ”vändas” och göras till ljuspunkter för området, som gör att familjer vill stanna. Skolor som misslyckas måste därför inte bara få stärkta resurser, vid behov behöver de snabbt kunna tas över av en annan ledning eller huvudman. Varje månad och termin som unga människor tappar kursen mot att kunna läsa, skriva och räkna, mot att kunna få bra jobb i en modern ekonomi, är extremt kostsamma för samhället.

Av samma skäl är uppsökande verksamhet gentemot ungdomar på glid helt central. När ungdomar förekommer i fel sammanhang måste socialtjänst, skola, andra myndigheter och inte minst organisationer i civilsamhället med starka demokratiska ideal agera uppsökande och erbjuda en annan väg.

Tudelningen mellan attraktiva områden och utsatta områden i städerna är också en tudelning mellan ägt boende i attraktiva områden och hyrt boende i de utsatta. Fler måste ges möjlighet att förvärva sitt boende, och bebyggelsen i områden präglade av hyresrätter bör blandas upp med nybyggnation av bostadsrätter, attraktiva boenden och inte minst butikslokaler.

Det behövs utrymme för fritidsaktiviteter och kultur – möjligheter att möta andra människor med gemensamma intressen, ha roligt tillsammans, hämta ny inspiration och få utlopp för energi och kreativitet i en positiv och utvecklande miljö.

I den här motionen är därför fokus på språk, utbildning och ungdomsaktiviteter, jobb och företagande, trygghet och diskriminering samt en modernare bostadspolitik. I en relaterad arbetsmarknadsmotion finns detaljerade förslag om hur vi motverkar klyvningarna på arbetsmarknaden. Likaså i våra övriga motioner som rör andra politikområden.

Utbildning i utanförskapsområden – lyfta och vända skolor

Att skapa de bästa förutsättningarna för individer som växer upp oavsett var i landet det sker är grundläggande. Skickliga lärare och skolledare som arbetar på skolor i utanförskapsområden ska premieras. Centerpartiet har i samarbete med Liberalerna och regeringen därför drivit på för fler karriärtjänster i utanförskapsområden. Det är en viktig reform som nu genomförs inom ramen för januariavtalet för att de mest erfarna lärarna ska finnas på de skolor där behoven är som störst. Genom att satsa på högre löner kan staten bidra till att vi får fler förstelärare i våra utanförskapskolor. Men vi behöver göra mer.

Skolor i eller nära utanförskapsområden har haft mycket olika utveckling. Några har tack vare en kraftfull ledning trotsat svåra sociala förutsättningar för eleverna och nått utmärkta resultat. Många fler skolor har istället fått mycket dåliga resultat, svaga lärare och ordningsproblem, som ytterligare försämrat framtidsutsikterna för de boende. Skolor i utanförskapsområden måste därför få ett särskilt fokus, där de skolor som börjar misslyckas inte bara behöver stärkta resurser, utan snabbt måste kunna tas över av en annan ledning, och även en annan huvudman, privat eller ideell. Högre krav ska ställas på Skolverket att agera mot skolor med omfattande brister, och stänga ned skolor eller kräva att de övergår till nya huvudmän som kan visa upp en snabb och genomgripande plan för förbättring som sedan följs upp. Underpresterande skolor ska därför tvingas att ta emot stöd, och skolor som inte levererar ska stängas. Det gäller även skolor som inte följer värdegrunden, med i praktiken könsseparerad undervisning eller tydliga icke-konfessionella eller diskriminerande inslag i undervisningen. För att vända utanförskapsområden måste man börja med att vända utsatta skolor och göra dem till ljuspunkter för området.

Ett aktivt skolval är en viktig faktor för barnens möjligheter att lyckas i skolan. Ickeval ska kraftfullt motarbetas. Kommunerna ska åläggas att hitta sätt att stimulera föräldrar att fatta ett aktivt skolval.

God språkutveckling är direkt avgörande för barns möjligheter att lyckas i skolan, och vi vill därför se en utveckling där barn till nyanlända ska börja förskolan direkt vid ankomst om barnet har fyllt ett år och att det ska utformas ett obligatorium kring deltagande i förskoleverksamhet för den målgruppen från 3 års ålder. Vi vill också ge kommunerna uppdrag att arbeta med uppsökande verksamhet för att nå ut med kunskap om förskolan till nyanlända familjer samt familjer med svårare förutsättningar.

Konceptet med integrationsförskolor där föräldrar studerar svenska i anslutande lokaler till förskolan ska utvecklas i Sveriges samtliga kommuner.

Vi behöver stärka nyanlända barns utbildning genom intensivare och mer systematiskt utarbetad språkutbildning. Språkintruktionsprogrammet ska rikta sig till de elever som nyligen kommit till Sverige och att elever parallellt med deltagande i språkintruktionsprogrammet ska slussas in i den ordinarie verksamheten. Nyanlända elever ska beredas möjlighet att läsa in kärnämnen i skolan på sitt modersmål för att säkerställa att de inte hamnar efter kunskapsmässigt. Även nationella prov på andra språk bör utredas. För att stärka barnens språkutveckling bör en utredning tillsättas om införandet av språkfritids i områden med stor andel utrikes födda barn eller barn till utrikes födda.

Den framtida undervisningen i svenska behöver möta elever som har svenska som modersmål, elever som har svenska som ett av flera modersmål och elever som lär sig svenska som ett nybörjarspråk. Dessutom måste svenskundervisningen, i hela skol-systemet, möta nyanlända elever med eller utan tidigare skolbakgrund oavsett när de

börjar i svensk skola. Det stora antal nyanlända som kom till Sverige 2015–2016 har aktualiserat svensk skolas utmaningar med att möta denna heterogena grupp. De spretiga och mindre åtgärder som hittills gjorts under lång tid har inte fått tillräcklig effekt. Problemen med dagens svenskundervisning är flera, bland annat bristande likvärdighet, godtyckligt urval och organisatoriska svårigheter. Det har även framförts kritik mot brister i lärarutbildning och lärares fortbildning och det faktum att nyanlända elever inte omfattas av ämnet svenska som andraspråk. Det innebär att enbart förändrade regleringar eller nya stödmaterial inte kommer att kunna leda till nödvändiga och hållbara förbättringar. En utredning behöver därför undersöka hur ämnet svenska kan reformeras för att möta den språkligt heterogena elevgrupp som många svensklärare redan i dag undervisar.

Eleverna måste kunna lita på att de är trygga i skolan. Alltför många elever går till skolan med en klump i magen, andra av trötthet över avbrutna och stökiga lektioner. Skolan måste kunna garantera en bra och trygg studiemiljö. Idag uppger mer än hälften av eleverna att andra elever stör ordningen i klassrummet och var tredje lärare i grundskolan uppger att de lägger en stor del av undervisningstiden på att upprätthålla ordningen. Såväl lärare som elever får även utstå kränkningar och hot. Särskilt flickor är extra utsatta då de oftare än pojkar känner sig otrygga och upplever bristande studiero. Det är oacceptabelt. För att skapa mer studiero och trygghet i skolan behöver vi stärka lärarens position i klassrummet, ge bättre möjligheter att agera mot stökiga elever och stärka inspektionerna av de skolor där tryggheten brister. Vi behöver även insatser för att stärka elevernas psykiska hälsa, vilket är avgörande både för att skydda utsatta elever och för att få oroliga och stökiga elever att må bättre. Vi behöver skärpa möjligheten att omgående flytta elever som allvarligt stör studieron eller tryggheten för övriga elever. Skolor ska fortsatt vara skyldiga att polisanmäla om de har skäl att misstänka att ett barn utsatts för sexualbrott eller brott mot liv och hälsa. Skolan ska inte utgöra en frizon för brott. Frågan om att stärka tryggheten och studieron i skolan är en del av januariavtalet. Men det finns mer att göra. Grund- och gymnasieskolor ska åläggas att ta fram handlingsplaner mot hedersförtryck. Vidare ska alla misstankar om att elever utsatts för hedersförtryck eller risker att barn tvingas utomlands för giftermål anmälas till polis och socialtjänst.

Att känna trygghet är en förutsättning för att kunna nå målen i skolan. Vissa skolor lyckas bättre än andra. En viktig faktor för framgång är ett skickligt ledarskap hos rektorer och lärare. Skolor behöver nyttja de sanktionsmöjligheter som finns men okunskap och rädsla gör att dessa används alltför sällan, samtidigt som vissa lärare saknar stöd från skolans ledning. Idag är det många lärare och rektorer som inte vågar agera på grund av oro att bli anmälda eller få betala skadestånd. Det finns därför behov av att se över Barn- och elevombudets nuvarande uppdrag med målet att stärka lärarens roll. Det behövs en mer objektiv hantering av kränkingsärenden inom skolan, med större tillit till lärarnas agerande i sin yrkesroll. Anmälningar bör alltid ske till huvudmannen i först hand. Endast om anmälaren inte är nöjd bör anmälningen gå vidare till Skolinspektionen eller Barn- och elevombudet.

I arbetet med att skapa trygghet och studiero måste Skolinspektionen bättre följa upp de skolor där det brister, och skolmyndigheterna ska tidigt agera för att stötta rektorer och lärare på dessa skolor. Vi ser också behov av att skärpa straffen för hot och våld riktat mot rektorer och lärare som agerar inom ramen för sitt uppdrag. Vi behöver stärka lärarnas och rektorernas mandat. Skolan är en plats för lärande, och elever ska ges möjlighet att kunna tillgodoräkna sig kunskap.

Satsningarna på forskning om pedagogik för utanförskapsområden måste fortsätta och är en central del i att förbättra skolan i utanförskapsområden.

Av samma skäl som att skolan ska erbjuda en stege till framgång så måste samhället aktivt fånga upp ungdomar som riskerar att hamna i kriminalitet. Både i exemplen Falkagård och Gårdsten finns en hög grad av social kontroll gentemot ungdomar och personer som uppfattas vara på glid. Det bör finnas en finmaskig uppsökande verksamhet där socialtjänst och skola söker upp föräldrar och ungdomar själva i hemmet när ungdomar förekommit i brottsutredningar och kriminella sammanhang, men även att det verkligen sker en uppsökande verksamhet gentemot ungdomar som varken studerar eller arbetar, ett kommunalt ansvar. I den uppsökande verksamheten ska organisationer i civilsamhället med starka demokratiska ideal involveras eftersom det visat sig att de i många fall kunna nå individer med samma budskap och samhällsinformation på ett effektivare sätt än myndigheterna. När ungdomar riskerar att hamna fel måste de och deras familjer se och höra att samhället reagerar redan innan rättsväsendet träder in. Vid samma tillfällen måste ungdomarna ges en positiv chans att utveckla andra, konstruktiva vardagsaktiviteter, att få stöd att ta sig tillbaka till en god skolgång och karriärchanser. I botten krävs möjligheter till ett aktivt liv utanför skola och hemmet, med idrottsföreningar och andra aktiviteter, byggda på en värdegrund av ansvarstagande.

Vi vill skapa möjligheter för föreningslivet att komma till skolor och fritidshem för att låta barn testa nya aktiviteter. För att fler barn ska få chans att hitta en idrott eller annan föreningsaktivitet som de tycker är rolig så bör föreningslivet ges möjlighet att få komma in i skolan och på fritidshem. Det öppnar möjligheter för barn som annars kanske inte fått chansen att testa nya aktiviteter och att gå med i föreningslivet. Att barn får samlas runt intressen ger också möjlighet till ökad integration. Detta kan också stärka föreningslivet då nya medlemmar kan tillkomma. Det förekommer också fritidshemsverksamhet där föreningslivet, som exempelvis idrottsföreningar, utgör basen för verksamheten. Sådana verksamheter, som idrotts- eller friluftsfritids, bör ha goda möjligheter att bedrivas och göras tillgängliga för fler.

Det händer att barn måste tillbringa delar av sommarlovet eller andra lov ensam, utan tillsyn av någon vuxen och utan sällskap av andra barn. Särskilt sommarlovet är krångligt att planera utan resurser och nätverk, speciellt för ensamstående föräldrar. Det är för alla dessa barn som behovet av fritidshemsverksamhet och gratisaktiviteter som kan anordnas exempelvis i samverkan med föreningslivet på sommarlovet och andra lov är särskilt betydelsefulla. Skollagen och barnkonventionen behöver följas, och kommunerna behöver arbeta fram en långsiktig plan för att inget barn ska behöva vara ensamt på loven. I spåren av coronapandemin finns risker att de ekonomiska efterverkningarna gör att fler familjer blir ekonomiskt utsatta och då ökar behovet av dessa insatser ytterligare. Vi vill medverka till att kommunerna lever upp till skollagen och barnkonventionen och erbjuder meningsfulla aktiviteter också när skolan är stängd på sommarloven och under andra lov.

Vi vill stimulera jobb och företagande i utanförskapsområden

Det effektivaste sättet att minska problemen i utanförskapsområdena är en minskad tudelning och bättre arbetsmarknad. Det finns en stark entreprenörs- och företagsanda i

utanförskapsområden med fler som vill starta eget företag men som också är villiga att göra uppoffringar och flytta för att få arbete. Ändå är arbetslösheten högre, inkomsterna lägre och andelen företagare lägre i dessa områden. Det beror på att vi har byggt ett system som stänger ute människor, vi har gjort det för dyrt att anställa, för krångligt att starta och driva företag och för svårt att komma in på arbetsmarknaden.

För att ta vara på det driv och den optimism som finns i utanförskapsområden behöver det bli enklare att starta företag, billigare att anställa och löna sig mer att arbeta än att gå på bidrag. Nyanlända behöver matchas med de kommuner som efterfrågar deras kompetens och fler behöver lära sig hur man startar och driver företag här. Vi vet att människor i förorten vill jobba, starta eget och göra livsresor. Här är det främst nationella regler och skatter som behöver reformeras för att skapa en bättre, mindre tudelad och en mer välfungerande arbetsmarknad. Men det krävs fler insatser med fokus på de möjligheter och utmaningar som finns i utanförskapsområden.

Hela 42 procent av de boende i utanförskapsområden vill starta eget företag, fler än i resten av landet, och entreprenörsandan är särskilt stark bland unga, utrikes födda och andra generationens invandrare. Trots det är en mindre andel företagare. Många personer i Sverige upplever att det är svårt att ta reda på vilka lagar och regler som gäller för att starta företag eller få sitt företag att växa. Och det blir extra svårt för personer som inte har samma språkkunskaper och samma personliga nätverk att vända sig till för råd. Alla myndigheter som ger stöd i olika former till företag bör ha som uppdrag att erbjuda mer lättillgänglig information på fler språk. På så vis underlättar vi för fler att starta företag och få sina företag att växa.

Det statliga bolaget Almi bör ges i uppdrag att genom uppsökande verksamhet stötta företagare i utanförskapsområden med affärsutveckling och, i de fall företagen är kvalificerade, finansiering inom Almis befintliga finansieringsstöd. Det kan handla om allt från ett enmansföretag som vill nyanställa men är osäker på vilka regler som gäller, till ett kämpande företag som behöver hjälp med att lägga upp en affärsplan eller hitta nya lokaler. På så vis kan vi se till att fler får jobb, förhindra konkurser, höja skatteintäkterna och främja ett affärslevande centrum i området. Vi vill även i högre grad prioritera det statliga riskkapitalet till utanförskapsområden, ett riskkapital som idag sällan kommer verksamheter i utanförskapsområden till del. Detta bör bland annat bli föremål för en särskild utredning som visar hur statliga medinvesteringar i högre grad kan nå ut till mikrofinansiering av verksamhet i utanförskapsområden. För att stärka tryggheten, bekämpa den ekonomiska brottsligheten och komma åt den illegala låneverksamheten vill vi vidare tillsätta en utredning.

En modernare bostadspolitik för trygga områden för boende och företagare

Vi behöver bryta barriären mellan innanför- och utanförskapsområden genom en inkluderande boendemiljö där invånare trivs och känner sig trygga. Många människor som sökt och beviljats skydd i Sverige under senare år är nu på väg att etablera sig och behöver ett varaktigt boende. Vi har under senare år sett hur antalet sociala kontrakt ökat kraftigt. Svårigheter att få tag på en bostad motverkar etableringen, fördjupar utanförskapet och orsakar höga samhällskostnader, personligt lidande och dåliga uppväxtmiljöer för barnen. Det behöver tas ett samlat nationellt grepp som möjliggör

tillgång till bostäder med en utstakad väg till den ordinarie bostadsmarknaden. Sociala myndigheter behöver finnas med i bilden för att resultat ska uppnås i dessa delar. Men det behövs också metoder för att få fram bostäder för dessa grupper.

Ökad andel ägt boende

Tudelningen mellan attraktiva områden och utsatta områden i städerna är också en tudelning mellan ägt och hyrt boende. Medan de attraktiva delarna helt domineras av ägt boende gäller det omvända för de utsatta områdena. Det leder ofta till ett lågt ansvarstagande för den fysiska miljön och gemensamma utrymmena. Det bör därför finnas lokala men även nationella program som möjliggör och uppmuntrar att långsiktigt äga sitt boende och investera i det. Nybyggnation av bostadsrätter bör även uppmuntras och attraktiva boenden i de utsatta områdena, som bland annat skett framgångsrikt i Falkenberg. Även i Botkyrka har en modell kring ägt boende prövats med viss framgång.

Fler levande och städade miljöer

Många av utanförskapsområdena präglas av enformig arkitektur syftande till boende med få lokaler i marknivå. Det skapar en brist på en levande och trygg stadsmiljö, i synnerhet på kvällar och helger. Samtidigt är gemensamma utrymmen ofta illa underhållna och städade. Därför bör stadsplaneringen och allmännyttan samverka för att utveckla den fysiska stadsmiljön och understödja försök att skapa fler platser för näringsverksamhet och öppen föreningsverksamhet. Mer attraktiv och tätare bebyggelse kan komplettera dagens bostäder, som i många fall har över 50 år på nacken och där det finns stora renoveringsbehov.

Människors upplevelser av otrygghet i den egna närmiljön måste tas på allvar. Att öka tryggheten i våra bostadsområden måste ges hög prioritet i samhällsplaneringen. Ofta kan relativt enkla insatser göra stor skillnad för den upplevda tryggheten. Det kan exempelvis handla om hur man placerar och utformar buskage och planteringar, men också belysning och liknande åtgärder. Men det handlar också om att skapa förutsättningar för ett levande civilsamhälle, tillgång till service och mötesplatser, grönområden och levande stadsmiljöer. Det är viktigt att erfarenheter på detta område kan delas mellan olika kommuner, så att framgångsrika stadsutvecklingsprojekt kan inspirera kommande åtgärder på andra platser.

Strävan måste vara en levande stadsmiljö där folkliv och verksamheter bidrar till att öka tryggheten. Det underlättas till exempel genom att skapa levande och öppna gatuumrums, och genom att undvika att bygga mörka "bakgator". I många av våra städer finns stadsmiljöer och stadsdelar som upplevs som otrygga. Ofta på grund av att de omges av olika former av barriärer som gör dessa stadsdelar till isolerade öar. Det bidrar inte sällan till en ökad känsla av isolation och därmed segregation och utanförskap. Därför är det viktigt att inkludera och involvera boende och företagare i stadsplaneringen.

Mötesplatser och lokaler för olika typer av verksamheter är en viktig infrastruktur såväl för demokrati och trygghet som för civilsamhälle och meningsfulla fritidsaktiviteter. Här spelar de föreningsdrivna samlingslokalerna en mycket viktig roll. Dessa bör ges långsiktiga förutsättningar för att verka i hela landet.

Ökad trygghet i utanförskapsområden

Det finns inget substitut för en närvarande ordningsmakt i utanförskapsområden. Samordnade polisinsatser där både små och stora brott, ekonomiska brott och våldsbrott beivras krävs för att bryta kriminella nätverk. Men för att långsiktigt skapa trygghet krävs permanent närvaro av polis på plats där de utsatta bor, som garanterar att inga gängkriminella kan utmana polisens våldsmonopol eller skrämma invånare till tystnad. Näringsidkare måste med kort varsel kunna få skydd av polisen mot försök till beskyddarverksamhet och utpressning så att de kan bygga verksamhet lokalt och utveckla området. Att lagen gäller lika för alla även på detta område är en grund för att upprätthålla starka demokratiska normer. För att ge ordningsmakten goda förutsättningar i detta prioriterade arbete vill vi att överenskommelsen för att besegra gängen skyndsamt genomförs (34-p-programmet). Det gäller bland annat ökningen med 10 000 fler polisanställda i hela landet, slopa dagens mängdrabattssystem vid flerfaldig brottslighet, ta bort ungdomsrabatten för myndiga brottslingar, utvisa brottslingar i fler fall och införa striktare regler vid utvisningsbeslut samt skärpta straff för återfall i brott. Poliserna måste få vara polis, och vi vill se en utredning för att renodla polisens verksamhet och öka mångfalden hos polisen.

Vi föreslår också att staten undersöker möjligheten att träffa överenskommelser med tio pilotkommuner med utanförskapsområden. Överenskommelsen ska innebära att staten och kommunen i samarbete går in långsiktigt med åtgärder i ett utsatt område med målet att inom ett antal år ha vänt utvecklingen. När dessa områden börjat uppvisa resultat kan programmet breddas till samtliga utanförskapsområden.

Vi vill i detta arbete underlätta vräkning av hyresgäster som stör och begår brott. I Gårdsten i Göteborg har bostadsbolaget aktivt sagt upp kontrakt för personer som ägnar sig åt kriminalitet och organiserad brottslighet. Polisen ska stoppa busåkning och brott på mopeder för ökad trygghet. Erfarenheterna från projekt runt om i Sverige visar att nyckeln till framgång stavas ett nära samarbete mellan bostadsbolag, ideella krafter, kommuner, polisen och andra myndigheter.

Parallellt med hotet mot rättsstaten från kriminella gäng finns ett hot riktat främst mot kvinnor som begränsas och hotas av personer i miljöer med fundamentalistiska och extrema trosuppfattningar. Det är viktigt att samhället sätter mycket tydliga gränser för dessa miljöer och skyddar individens frihet, både i den offentliga miljön och när hoten kommer från den egna familjen eller närstående. Samhället bör motverka radikaliserings av religiösa samfund, inte minst sådan radikaliserings som drivs av finansiering från stater och organisationer som inte ansluter sig till grundläggande demokratiska värderingar som jämställdhet och religionsfrihet.

Vi vill därför kriminalisera deltagande i våldsbejakande organisationer, införa nolltolerans mot brott vid demonstrationer, ge fler rätt till orosanmälan om barn och unga visar tecken på extremism, tillföra mer resurser för utbildning om extremism och Förintelsen till ideella organisationer och möjliggöra fler hågkomstresor. Det behövs också ett stärkt stöd för säkerhetsinsatser till trossamfund och civilsamhället och en utredning som syftar till att stoppa utländska staters finansiering av religiösa samfund i Sverige. Migrationsverket ska ges ett tydligt uppdrag att motverka hot och våld mot asylsökande på religiösa grunder.

Samtidigt måste de som bor i utsatta områden skyddas mot diskriminering och rasism. Kombinationen av att områdena är eftersatta och otrygga, samtidigt som individer behandlas illa och diskrimineras på grund av utseende eller klädsel, skapar en stark

känsla hos många, även barn till utlandsfödda, att vara en andra klassens medborgare. För att stärka kampen mot diskriminering ser vi att det finns mycket som talar för inrättandet av en särskild diskrimineringsnämnd för att personer inte ska behöva gå till domstol för att få sitt ärende prövat, och vi vill därför att denna fråga utreds ytterligare. Vi vill även kraftigt höja diskrimineringsersättningen, samtidigt behövs det ytterligare resurser till anti-diskrimineringsbyråerna, och DO behöver ges i uppdrag att utföra fler stickprovskontroller.

Alireza Akhondi (C)

Martin Ådahl (C)

Niels Paarup-Petersen (C)

Fredrik Christensson (C)

Ulrika Heie (C)